

Ornig Brunet: tal com em va demanar en nom vostre
el meu cosí Eugeni, us transmeto aquí tot un dossier per a
l'article que projecteu. Espero que us donyri satisfacció com
a material de treball. Com l'article serà vostre i no men
no cal dir que podem tallar, triar, escussar, al vostre criteri.
Repeteixo que no us dono més que material de treball.

Dixo si, si en qualsevol moment volen fer-me parlar en
mí personalment, us prego que traduïu exactament el que he
escrit, perquè he sospesat les paraules de l'interviu que us
transmeto.

També us prego moderació en el tono. El cap de vell
la funció del historiador, és una mica esborrada dintre
el gran complex de la vida humana actual i adhue dintre
del conjunt científic. El gran, el veritablement gran del

nostre dia no és la història que escrivim, sinó la que estem
vivint i fent. L'altre sol pot servir per a midar, en compa-
ració, la magnitud i la importància de la segona.

Ja sé que esteu molt enfeinat fent d'agricultor. És una
feina que coneix; aquestes pràctiques us ajudarien a comprendre
el parentesi de trenta anys en la meua vida d'historiador.

Us perdono la pèrdua del papers que ferem l'any passat;
em perdo també jo també amb l'embull de les meues cabòries!
Dixi si, però estien no perdre el que ara us embraço. Si "numeros
segundas partes fueron buenas" (i no sé si aquests segons són o
no pitjors que els primers) que serien les terceres?

Us saluda ben afectuosament i desitja veure-us el vostre
jo venerable amic

Ramon d'Abadal

Barcelona, 22 febrer 1953

Dr. Manuel Brunet

deu seu afm. amic

R. d' A

RAMON D'ABADAL

CASPE, 56

BARCELONA

---

1 / 1

Cursus vitae

Nascut a Vich el 1 octbre 1888

Primers lletres i batxillerat cursat a Vich

Carrera de Dret a l'Universitat de Barcelona 1904-1910

Durant aquest temp segui els cursos del Dr. Rubió i Lluch i del Sr. Puig i Cadafalch en el "Estudis Universitaris Catalans", amb pràctiques d'investigació a l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

Cursa el doctorat de Dret a l'Universitat de Madrid en 1910-1911; segui allí l'alt magisteri del mestre D. Eduardo de Hinojosa i D. Rafael de Ureña.

Es traslladà a Paris el curs 1911-12 seguint varis cursos a l'École des Chartes" i a l'École des Hautes-Etudes, els centres clàssics de l'ensenyament francès. Al mateix temp inicià a la "Bibliothèque Nationale" la investigació dels fons referents als arxius i a la història primitiva de l'Estat mitja catalana amb el projecte de reunir un Corpus general de les fonts d'informació que ens queden per a refer la nostra historia de mil anys enrera.

Circumstàncies familiars l'obligaren a reintegrarse a Barcelona per a atendre a l'administració del seu patrimoni.

Esporàdicament continuà els seus estudis i fruit d'ells foren diversos treballs apareguts en la "Revista dels Estudis Universitaris Catalans", en la "Oficina d'Estudis jurídics" de la Diputació de Barcelona i en "La paraula Cristiana".

La vida però el prengué per altres camins: per dues vegades fou elegit diputat provincial pel districte natal de Vich Granollers; mes tard intervingué en la premsa de Barcelona i per un temps dirigí "La Veu de Catalunya".

La salut el portà a viure unes temporades a Suïssa i la guerra un llarg temps a Itàlia, a Florència i a Roma.

Precisament a causa de la guerra perdé els materials històrics que malgrat tot havia anat reunint i preparant en vista a la publicació del Corpus iniciat a París l'any 1910, empresa que no fou mai enterament abandonada.

Peró V. ha publicat aquests darrers anys una sèria de llibres i estudis impor-

3 / 2

tants i quan reprengué els seus treballs?

Farà uns deu anys. Aquesta vegada les circumstancies familiars, que l'any 1911 havien interromput els meus treballs històrics, han facilitat llur represa. Però entremig han passat mes de trenta anys, l'espai d'una generació, i, és clar, jo m'he fet vell. El programa que aleshores es podia projectar molt vast, cal reduir-lo i, sobretot, cal anar depressa. Encara, fins on em serà donat realitzar-lo?

¿Podriem parlar d'una vida mancada?

Rés d'aixó. Ho seria si s'hagués tractat d'un historiador professional. No es el meu cas, jo no soc en història més que un amateur. En la vida vaig néixer pagés i he fet de pagés. Com li he dit, ^(hi) ~~me~~ he dedicat l'espai d'una generació, la meua generació. Ja he complert. El sobrepuig de temps que Déu ^{m'} ~~ha~~ ha concedit i em concedeixi, aquest per a la història.

¿I dintre el camp de la història, a quin tema i a quin temps es dedica?

4

Com amateur que sóc he tingut la llibertat de triar-los. Naturalment, he escullit el tema i el temps que més m'interessaven; així el treball és a la vegada un plaer. He escullit els primers temps de la nostra terra després de la invasió aràbiga; els segles VIII, IX i X, Es una época en que el nostre país torna a referse, després d'una gran convulsió; en rigor és quan comença a plasmar-se l'estructura social i patrimonial que viuran fins el temps moderns, fins el segle XIX. Es, dintre la relativitat de l'evolució humana, una época d'aquelles que solen anomenar-se d'origens. Ja es sabut que als homes ens interessa sempre el coneixement dels orígens de totes les coses, de les humanes especialment.

¿ Per un temps tan reculat, de quina miana d'elements d'informació es disposa?

Básicament, cal refer-ne la història per mitja dels documents conservats: privilegis dels reis franecs, butlles papals, instruments de compres, de donacions, de canvis, testaments, algunes actes conciliars. En aquell temps la

5

història no era encara cultivada en el nostre país, no teniem encara cronistes. Però podem ajudar-nos amb les cròniques arábiques i amb les franques que sovint, no massa, es refereixen incidentalment al nostre país.

¿ On es conserven aquells documents?

Per desgràcia no s'han conservat arxius particulars d'aquella època; fins al segle XII no acostumen a trobar-se. Poca cosa tampoc és el que hagi quedat dels arxius de les cases comtals, ~~mes~~ ^{unes} restes migrades a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. El gran contingent el donen els arxius de les catedrals i els dels monestirs. Les catedrals de Barcelona, de Vich, d'Urgell i de Girona han salvat a través dels segles bastants originals i sobretot Cartularis, llibres del XI, XII i XIII on es copiaren els documents anteriors. Els arxius dels monestirs es perderen en general l'any 1835 quan la desamortització i crema dels convents; però tenim moltes còpies dels documents perduts que foren fetes pels grans erudits dels segle XVII, (Marea, Baluze, y Mabillon) o pels investigadors d'últims del XVIII, principis del XIX (Pascual Caresmar, Villanueva, La Canal,

Olzinelles) abans del gran desastre. Bastants d'aquells documents, una tercera part potser, han estat publicats. En conjunt passen dels tres mil, Aquelles copies cal cercar-les a les biblioteques Nacionals de Paris i de Madrid, de Catalunya, de l'Academia de la Historia de Madrid, Vaticana de Roma, de Montserrat.

Es parla de falsificacions, ^{n'hi} ~~hi~~ ha moltes? i Com es coneixen?

Hi ha document falsificats, a Catalunya molts menys que en els altres regnes pirineus de ponent, per la mateixa época. Les falsificacions es feren sobretot a darrers del XI i durant el XII; per interés pecuniari (justificació de propietats) o per vanitat honorífica. A partir del XVI se'n feren per legalitzacions nobiliaris o per arribar a erudició. Destriar els documents falsos del autèntics es una quastió tècnica complicada, en la que intervenen molts elements; però, com en tota mena de falsificacions, la intuició i la pràctica de l'historiador ajuda molt. Tot fals sol sonar fals; el ^{to} ~~no~~ els denuncia; cal tenir bona orella. En general els erudits d'avui dia en saben massa per a que un

7

monjo erudit del segle XI o XII pugui enganyar-los.

Tret d'aquesta discriminació, la feina de l'historiador ¿ en qué consisteix?

La feina de l'historiador es resumeix en tres operacions fonamentals: 1ª cercar, reunir i publicar les fonts d'estudi o elements d'informació; 2ª, interpretar-les, valorar-les i extreure'n totes les dades de coneixement que contenen; 3ª compondre els resultats i presentar-los.

La primera operació es la que s'anomena investigació i investigadors son dit el que la practiquen. És una feina de recerca pacient, de cura i aplicació extremes, per a fer la bé. Té una tècnica precisa, especialment per a la publicació de les fonts reunides.

La segona operació exigeix dues qualitats: en primer lloc un domini científic de la historia de l'època que es tracta, en segon lloc unes dots d'intuïció, d'agudesesa i d'observació, per a exprimer els màxims resultats dels elements d'estudi. Aquí és on es mostren respectivament la ciencia i la intel·ligència de l'historiador, que en aquestes funcions s'anomena erudit.

La tercera operació és mes aviat un art: compondre, exposar, donar vida a la historia, es una funció en bona part literaria; exigeix també un coneixement de les condicions humanes i econòmiques. Per a fer-la ben feta i justa, es la més difícil de totes.

L'historiador propiament dit, el creador de la historia, és el que fa aquesta tercera operació. Però no pot actuar sense que l'hagin precedit les altres dues. Calen, doncs, els investigadors, els erudits i els historiadors estrictes; que poden ser persones distintes però que res s'oposa, llevat de la manca de temps i d'aptituts, a que siguin una sola i mateixa persona. En la practica, aquestes operacions, sovint s'interfereixen.

Si V. s'hagués de clasificar ¿quina categoria s'adjudicaria? ¿investigador, erudit, historiador?

Ben bé cap, una mica totes. Els meus "Diplomes carolingis a Catalunya" participen de les funcions d'investigador i d'erudit; "La batalla del Adopcionismo" vol ser d'erudició i d'història; potser "L'abat Oliba" es entre les meves

B

obres, la més estrictament històrica. De totes maneres, pel públic il·lustrat la més llegible. Obres com "Els diplomas carolingis a Catalunya" son essencialment elements de treball per als tècnics; son necessàries, imprescindibles, però per el públic no interessen.

(Estat de les publicacions)

L'obra Corpus del qual he parlat començada a Paris en 1911 es una col·lecció que ha de reunir tots els documents conservats per Catalunya, dels segles IX i X. Continirà no sols els documents sinó l'estudi històric corresponent. El seu títol general es el de "Catalunya carolingia". N'ha sortit un tomo (molt voluminós, en dues parts) que porta el subtítol "Els diplomes carolingis a Catalunya". Conté tots els privilegis i disposicions legals que els reis francs donaren per a esglésies, monestirs o particulars de Catalunya durant els dos segles que la nostra terra estigué més o menys subjecta al domini dels reis francs carolingis. Donada la seva importància, fonamental per a la nostra història primitiva, cada document es comentat, hi ha uns prolegs de conjunt, uns índexs

molt detallats i uns mapes que plasmen la geografia del país segon els documents comentats. A n'aquest tomo han de seguir una seria amb el documents relatius al diversos comtats de la regió. Està imprimintse el volum correspondent al Comtat de Pallars i Ribagorça. En preparació avançada el Comtat de Maurega; menys avançada els Comtats d'Urgell i de Cerdanya i els Comtats de Girona, Besalú i Empúries. Cada un d'aquests volums conté dues parts: una, el recull de documents, altre, l'estudi històric especial del comtat i de les principals institucions que en elle redicaven.

El conjunt de l'obra ha d'anar precedit d'un volum que sota el titol El domini carolingi a Catalunya farà l'estudi general històric de l'època carolingia en el nostre país. Serà a la vegada com el proleg i la síntesi de tots els altres volums. D'aquest en tinc varis capítols redactats i estic treballant en tota l'obra.

~~Fora~~ i al marge d'aquesta gran màquina estic preparant altres treballs .

Amb l'amic Coll i Alentorn, tan coneixedor de la nostra historiografia i de la

nostra llegendística històrica, estem redactant una obra important per seu volum que tindrà un títol per l'estil d'aquest: "La historia i la llegenda de Wilfred el Pilós", El tema sempre ha apassionat a la nostra gent i esperem poguer dir sobre d'ell moltes coses noves i d'interés.

Fa poc he publicat a Saragossa un estudi sobre el "Origen y proceso de consolidación de la sede ribagorzana de Roda", on s'explica com neix mes de mil anys enrera i sota les circumstàncies polítiques de l'alliberació cristiana del país una nova diòcesi.

Dintre uns mesos sortirà un altre treball, que ja he entregat, explicant "Com neix i com creix un gran monastir pirineu: Eixalada-Cuixà". Es, des del punt de vista monacal, un pendant a l'estudi catedralici anterior. Està destinat al primer numero dels "Analecta Montserratensia" que van a fer la seva reaparició tan esperada, dintre aquest any.

Encara tinc en preparació, un llibret, ~~basat~~ ^{basat} en un saig de geografia històrica, que portarà el títol expressiu de "La Cerdanya milenària".